

Seeing the Other Side: Rabbi Akiva's Hashkafa I

I. The Greatest Question...

1. Avot 3:14

הכל צפוי, והרשות נתונה, ובטוב העולם נדון. והכל לפי רב המעשה :
Everything is foreseen yet freedom of choice is granted, And the world is judged with goodness; And everything is in accordance with the preponderance of works.

2. Rambam & Raavad, Hilchot Teshuva 5:5

שׁמא תאמר והלא הקדוש ברוך הוא יודע כל מה שיהיה וקדם שיהיה ידע שזה יהיה צדיק או רשע או לא ידע. אם ידע שהוא יהיה צדיק אי אפשר שלא יהיה צדיק ואם תאמר שידע שיהיה צדיק ואפשר שיהיה רשע הרי לא ידע הדבר על בריו. **דע שתשובת שאלה זו ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים וכמה עקרים גדולים והררים רמים תלויים בה** אבל צריך אתה לידע ולהבין בדבר זה שאני אומר. כבר בארנו בפרק שני מהלכות יסודי התורה שהקדוש ברוך הוא אינו יודע מדעה שהיא חוץ ממנו כבני אדם שהם יודעתם שנים. אלא הוא יתעלה שמו וידעתו אחד ואין דעתו של אדם יכולה להשיג דבר זה על בריו. וכשם שאין כח באדם להשיג ולמצא אמתת הבורא שנאמר (שמות לג ח) "כי לא יראני האדם וחי" כך אין כח באדם להשיג ולמצא דעתו של הבורא. הוא שהנביא אמר (ישעיה נה ח) "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי". וכיון שכן הוא אין בנו כח לידע היאך ידע הקדוש ברוך הוא כל הברואים והמעשים אבל גידע בלא ספק שמעשה האדם ביד האדם ואין הקדוש ברוך הוא מושכו ולא גוזר עליו לעשות כך. ולא מפני קבלת הדת בלבד נודע דבר זה אלא בראיות ברורות מדברי החכמה. ומפני זה נאמר בנבואה שדנין את האדם על מעשיו כפי מעשיו אם טוב ואם רע וזה הוא העקר שכל דברי הנבואה תלויין בו.

א"א לא נהג זה המחבר מנהג החכמים שאין אדם מתחיל בדבר ולא ידע להשלימו **והוא החל בשאלות קושיות והניח הדבר בקושיא** והחזירו לאמונה וטוב היה לו להניח הדבר בתמימות התמימים ולא יעורר לבם ויניח דעתם בספק ואולי שעה אחת יבא הרהור בלבם על זה. **ואע"פ שאין תשובה נצחת על זה טוב הוא לסמוך לו קצת תשובה**. ואומר, אם היו צדקת האדם ורשעתו תלויים בגזירת הבורא ית' היינו אומרים שידעתו היא גזירתו והיתה לנו השאלה קשה מאד ועכשיו שהבורא הסיר זו הממשלה מידו ומסרה ביד האדם עצמו אין ידעתו גזירה אבל היא כידעת האצטגנינים שיודעים מכח אחר מה יהיו דרכיו של זה והדבר ידוע שכל מקרה האדם קטן וגדול מסרו הבורא בכח המזלות אלא שנתן בו השכל להיותו מחזיקו לצאת מתחת המזל והוא הכח הנתון באדם להיותו טוב או רע והבורא יודע כח המזל ורגעיו אם יש כח בשכל להוציאו לזה מידו אם לא וזו הידיעה אינה גזירה, וכל זה איננו שוה :

II. Optimism & Comfort

3. Makkot 24a-b

וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק] מאה ועשרים מיל והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו מפני מה אתה משחק אמר להם ואתם מפני מה אתם בוכים אמרו לו הללו כושיים שמשתחוים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט ואנו בית הדום רגלי אלהינו שרוף באש ולא נבכה אמר להן לכך אני מצחק ומה לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה.

שוב פעם אחת היו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע מצחק אמרו לו מפני מה אתה מצחק אמר להם מפני מה אתם בוכים אמרו לו מקום שכתוב בו (במדבר א, נא) והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה אמר להן לכך אני מצחק דכתיב) **ישעיהו ח, ב** (ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו וכי מה ענין אוריה אצל זכריה אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה באוריה כתיב (מיכה ג, יב) לכן בגללכם ציון שדה תחרש [וגו'] בזכריה כתיב

זכריה ח, ד) עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת בלשון הזה אמרו לו עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו:

4. Berachot 61

"ואהבת את ה' אלהיך". תניא, רבי אליעזר אומר: אם נאמר "בכל נפשך", למה נאמר "בכל מאדך"? ואם נאמר "בכל מאדך", למה נאמר "בכל נפשך"? אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו — לך נאמר "בכל נפשך". ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו — לך נאמר "בכל מאדך". רבי עקיבא אומר: "בכל נפשך" אפילו נוטל את נפשך.

בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים. אמרו לו תלמידיו: רבינו, עד כאן?! אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה "בכל נפשך" אפילו נוטל את נשמתך. אמרתי: מתי בא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי, לא אקיימנו? היה מאריך ב"אחד", עד שיצתה נשמתו ב"אחד". יצתה בת קול ואמרה: "אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד".

אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: זו תורה וזו שירה? "ממתים יך ה' ממתים וגו'!" אמר להם: "חלקם בחיים". יצתה בת קול ואמרה: "אשריך רבי עקיבא שאתה מוזמן לחיי העולם הבא".

5. Berachot 60b

אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר, וכן תנא משמיה דרבי עקיבא: לעולם? הא אדם רגיל לומר: "כל דעביד רחמנא לטב עביד". כי הא דרבי עקיבא דהוה קאזיל באורחא. מטא להאי מתא, בעא אושפיזא לא יהי ליה. אמר: "כל דעביד רחמנא — לטב". אזל ובת בדברא, והוה בהדיה תרנגולא וחמרא ושרגא. אתא זיקא כבייה לשרגא. אתא שונרא אכליה לתרנגולא. אתא אריה אכליה לחמרא. אמר: "כל דעביד רחמנא — לטב". ביה בליליא אתא גייסא, שבייה למתא. אמר להו: לאו אמרי לנו כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכל לטובה.

Rav Huna said that Rav said that Rabbi Meir said; and so it was taught in a baraita in the name of Rabbi Akiva: One must always accustom oneself to say: Everything that God does, He does for the best. The Gemara relates: Like this incident, when Rabbi Akiva was walking along the road and came to a certain city, he inquired about lodging and they did not give him any. He said: Everything that God does, He does for the best. He went and slept in a field, and he had with him a rooster, a donkey and a candle. A gust of wind came and extinguished the candle; a cat came and ate the rooster; and a lion came and ate the donkey. He said: Everything that God does, He does for the best. That night, an army came and took the city into captivity. It turned out that Rabbi Akiva alone, who was not in the city and had no lit candle, noisy rooster or donkey to give away his location, was saved. He said to them: Didn't I tell you? Everything that God does, He does for the best.

6. Sanhedrin 101a

אמר רבה בר בר חנה כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמר להן חמה עזה יש בעולם התחילו הן בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו למה אתה משחק אמר להן וכי מפני מה אתם בוכים אמרו לו אפשר ספר תורה שרוי בצער ולא נבכה? אמר להן לכך אני משחק כל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמיץ ואין פשתנו לוקה ואין שמנו מבאיש ואין דובשנו מדביש אמרתי שמא חס ושלום קיבל רבי עולמו ועכשיו שאני רואה רבי בצער אני שמח אמר לו עקיבא כלום חיסרתי מן התורה כולה אמר לו לימדתנו רבינו (קהלת ז, כ) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא!

Rabba bar bar Ḥana says: When Rabbi Eliezer fell ill, his students entered to visit him. Rabbi Eliezer said to them: There is intense wrath in the world, and it is due to that wrath of the Holy One, Blessed be He, Who is angry at His world, that I am suffering from these afflictions. His students began to cry due to their teacher's suffering, and Rabbi Akiva was laughing. They said to him: Why are you laughing? Rabbi Akiva said to them: And for what reason are you crying? They said to him: Is it possible that Rabbi Eliezer, who is as much an exemplar of Torah as a Torah scroll, is afflicted with pain and we will not cry? Rabbi Akiva said to them: It is for that reason that I am laughing. As long as I would see for my teacher that neither does his wine ferment and spoil, nor is his flax stricken, nor does his oil spoil, nor does his honey turn rancid, I would say to myself: Perhaps, Heaven forbid, my teacher has already received his world in reward for the mitzvot that he fulfilled, and will not receive a reward in the World-to-Come. But now that I see my teacher overcome with suffering, I am happy. He is receiving punishment in this world for the few transgressions that he might have committed, ensuring that he will receive a complete reward in the World-to-Come. Rabbi Eliezer said to him: Akiva, have I failed to fulfill any portion of the entire Torah? Rabbi Akiva said to him, you taught us, our teacher: "For there is not a righteous man upon earth who does good and sins not" (Ecclesiastes 7:20).

7. Sanhedrin 101a

ת"ר כשחלה ר' אליעזר נכנסו ארבעה זקנים לבקרו ר' טרפון ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא. נענה ר' טרפון ואמר טוב אתה לישראל מטיפה של גשמים שטיפה של גשמים בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא. נענה ר' יהושע ואמר טוב אתה לישראל יותר מגלגל חמה שגלגל חמה בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא. נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר טוב אתה לישראל יותר מאב ואם שאב ואם בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא.

נענה רבי עקיבא ואמר חביבין יסורין **אמר להם סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי שאמר חביבין יסורין** אמר לו עקיבא זו מנין לך אמר מקרא אני דורש (מלכים ב כא, א) בן שתים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלים [וגו'] ויעש הרע בעיני ה' וכתוב (משלי כה, א) גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה וכי חזקיה מלך יהודה לכל העולם כולו לימד תורה ולמנשה בנו לא לימד תורה אלא מכל טורח שטרח בו ומכל עמל שעמל בו לא העלהו למוטב אלא יסורין שנאמר (דברי הימים ב לג, י) וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא ה' עליהם את שרי הצבא אשר למלך אשור וילכדו את מנשה בחוחים ויאסרוהו בנחשתים ויוליכוהו בבבלה וכתוב (דברי הימים ב לג, יב) ובהיצר לו חילה את פני ה' אלהיו ויכנע מאד מלפני ה' אלהי אבותיו ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחינתו וישיבהו ירושלים למלכותו וידע מנשה כי ה' הוא האלהים הא למדת שחביבין יסורין.

The Sages taught in a baraita: When Rabbi Eliezer fell ill, four Sages entered to visit him: Rabbi Tarfon, and Rabbi Yehoshua, and Rabbi Elazar ben Azarya, and Rabbi Akiva.

Rabbi Tarfon responded to the situation with words of encouragement and said: You are better for the Jewish people than a drop of rain, as a drop of rain provides benefit in this world, and my teacher provides them benefit in this world and in the World-to-Come...

Rabbi Akiva responded and said: Afflictions are cherished. When Rabbi Eliezer heard this he said to his attendants: Support me so I can sit and hear the statement of Akiva my student, who said: Afflictions are cherished. Rabbi Eliezer said to him: Akiva, from where do you derive this? Rabbi Akiva said: I interpret a verse in order to derive it. It is written: "Manasseh was twelve years old when he began to reign and he reigned fifty-five years in Jerusalem...And he performed that which was evil in the eyes of the Lord" (II Kings 21:1–2). And it is written: "These too are the proverbs of Solomon, which the

men of Hezekiah, king of Judea, copied” (Proverbs 25:1), indicating that Hezekiah taught Torah and disseminated it to the multitudes. And is it conceivable that Hezekiah, king of Judea, taught Torah to the entire world and to Manasseh his son he did not teach Torah? Rather, Hezekiah certainly taught Manasseh much Torah; nevertheless, from all his exertion to teach him and from all his toil to teach him, it was only afflictions that elevated him to the path of good, as it is stated: “And the Lord spoke to Manasseh and to his people but they would not heed. And the Lord brought upon them the captains of the army of the king of Assyria, who took Manasseh with hooks, and bound him with chains, and carried him to Babylonia” (II Chronicles 33:10–11). And it is written thereafter: “And when he was in distress, he sought the Lord his God, and humbled himself greatly before the God of his fathers, and he prayed to Him and He was entreated of him, and He heard his supplication, and brought him back to Jerusalem into his kingdom; then Manasseh knew that the Lord He was God” (II Chronicles 33:12–13). You learned from this that afflictions are cherished.

8. Rosh Hashanah 25a

הלך ומצאו רבי עקיבא מיצר אמר לו יש לי ללמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי שנאמר אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם בין בזמן בין שלא בזמן אין לי מועדות אלא אלו

Rabbi Akiva went and found Rabbi Yehoshua distressed that the head of the Great Sanhedrin was forcing him to desecrate the day that he maintained was Yom Kippur. In an attempt to console him, Rabbi Akiva said to Rabbi Yehoshua: I can learn from a verse that everything that Rabban Gamliel did in sanctifying the month is done, i.e., it is valid. As it is stated: “These are the appointed seasons of the Lord, sacred convocations, which you shall proclaim in their season” (Leviticus 23:4). This verse indicates that whether you have proclaimed them at their proper time or whether you have declared them not at their proper time, I have only these Festivals as established by the representatives of the Jewish people.

9. Yerushalmi Berachot 4:1

ושלחון גבי ראב"ע חד קצר ואית דמרין ר"ע הוה א"ל מי שהוא מזה בן מזה יזה מי שאינו לא מזה ולא בן מזה ימר למזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה א"ל **נתרציתם** אני ואתם נשכים לפתחו של ר"ג אעפ"כ לא הורידוהו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין:

They sent to R. Elazar ben Azarya a minor student – but some say it was R. Akiva, who said to him “the sprinkler the son of a sprinkler should sprinkle; the person who isn’t a sprinkler or the sone of a sprinkler should not tell the one who is a sprinkler your water is the water of a cave and your dirt is burnt ash? He responded to him: You have calmed me. Let us both go to the door of R. Gamliel.

10. Tosefta, Chullin 2:24

מעשה בר' אליעזר שנתפס על דברי מינות והעלו אותו לבמה לדון אמר לו אותו הגמון זקן כמותך יעסוק בדברים הללו אמר לו נאמן דיין עלי כסבור אותו הגמון שלא אמר אלא לו ולא נתכוין אלא נגד אביו שבשמים אמר לו הואיל והאמנתני עליך אף אני כך אמרתי אפשר שהסיבו הללו טועים בדברים הללו דימוס הרי אתה פטור וכשנפטר מן הבמה היה מצטער שנתפס על דברי מינות **נכנסו תלמידי לנחמו ולא קבל נכנס ר' עקיבא** ואמר לו ר' אומר לפניך דבר שמא אין אתה מיצר אמר לו אמור אמר לו שמה אחד מן המינין אמר לך דבר של מינות והנאך **אמר השמים הזכרתני** פעם אחת הייתי מהלך באיסתרטיא של ציפורי מצאתי

יעקוב איש כפר סכנין ואמר דבר של מינות משום ישוע בן פנטיירי והנאני ונתפסתי על דברי מינות שעברתי על דברי תורה הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה כי רבים חללים הפילה וגו' שהיה ר' אליעזר אומר לעולם יהא אדם בורח מן הכיעור ומן הדומה לכיעור:

III. Martyrdom/ Life

11. Tosefta Shabbat 15:17

ר' אחא אמ' משם ר' עקיבא הרי הוא אומ' אם במחותרת ימצא הגנב וגו' בעל הבית מהו ודיי או ספק הוא או ספק אם הורגין נפש להחיות נפש בספק דין הוא שידחו את השבת להחיות נפש בספק **הא לא נתנו מצות לישראל אלא לחיות בהן שנ' אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וחי בהן ולא שימות בהן** אין כל דבר עומד בפני פקוח נפש חוץ מע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים במי דברים אמורים שלא בשעת השמד אבל בשעת השמד אפי' מצוה קלה שבקלות אדם נותן נפשו עליה שנ' ולא תחללו את שם קדשי וגו' ואומ' כל פעל ה' למענהו

IV. You/ Others

12. Sifra, Kedoshim 2:4

ואהבת לרעך כמוך, רבי עקיבא אומר זה כלל גדול בתורה

13. Bava Metzia 62a

לכדתניא שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון של מים אם שותין שניהם מתים ואם שותה אחד מהן מגיע לישוב דרש בן פטורא מוטב שישתו שניהם וימותו ואל יראה אחד מהם במיתתו של חבירו עד שבא ר' עקיבא ולימד **וחי אחיך עמך חיך קודמים לחיי חבירך**

The Gemara asks: And Rabbi Yoḥanan, what does he do with this verse: “And your brother shall live with you”? The Gemara answers: He requires the verse for that which is taught in a baraita: If two people were walking on a desolate path and there was a jug [kiton] of water in the possession of one of them, and the situation was such that if both drink from the jug, both will die, as there is not enough water, but if only one of them drinks, he will reach a settled area, there is a dispute as to the halakha. Ben Petora taught: It is preferable that both of them drink and die, and let neither one of them see the death of the other. This was the accepted opinion until Rabbi Akiva came and taught that the verse states: “And your brother shall live with you,” indicating that your life takes precedence over the life of the other.

V. Sympathy/Responsibility; Tzedaka/Enjoyment

14. Pesachim 112a

שבָּעָה דְּבָרִים צְנִה רַבִּי עֲקִיבָא אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּנוֹ: בְּנִי... וְאֵל תִּמְנַע מִנְעָלִים מִרְגְּלֶיךָ... וְעֲשֵׂה שַׁבָּתְךָ חוֹל וְאֵל תִּצְטָרֵךְ לְבָרִיּוֹת...
תצטרך לבריות...

The Sages taught: Rabbi Akiva commanded Rabbi Yehoshua, his son, about seven matters: My son... do not withhold shoes from your feet... make your Shabbat like a weekday and do not rely on others...

15. Bava Batra 10a

וְזוֹ שְׁאֵלָה שְׁאֵל טוֹרְנוֹסְרוּפּוֹס הַרְשָׁע אֶת רַבִּי עֲקִיבָא אִם אֱלֹהֵיכֶם אוֹהֵב עֲנִיִּים הוּא מִפְּנֵי מָה אֵינוּ מְפָרְנִסְסִים
אָמַר לוֹ כְּדֵי שְׁנִיצוֹל אָנוּ בְּהֵן מְדִינָה שֶׁל גִּיהֵנָם.
אָמַר לוֹ [אֲדַרְבֵּהּ] זֶה שְׁמַחֲיִיבֶתָּן לְגִיהֵנָם אֲמַשׁוּל לָךְ מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה לְמַלְךְ בֶּשֶׁר וְדָם שְׁכַעַס עַל עֲבָדוֹ
וְחִבְשׁוּ בְּבֵית הָאֲסוּרִין וְצוּהוּ עָלָיו שְׁלֵא לְהֶאֱכִילוֹ וְשְׁלֵא לְהַשְׁקוֹתוֹ וְהִלְךְ אָדָם אֶחָד וְהֶאֱכִילוֹ וְהִשְׁקוֹהוּ כְּשִׁשְׁמַע
הַמֶּלֶךְ לֹא כּוֹעֵס עָלָיו וְאַתֶּם קְרוּיִן עֲבָדִים שְׁנֹאֲמַר כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים
אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא אֲמַשׁוּל לָךְ מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה לְמַלְךְ בֶּשֶׁר וְדָם שְׁכַעַס עַל בְּנוֹ וְחִבְשׁוּ בְּבֵית הָאֲסוּרִין
וְצוּהוּ עָלָיו שְׁלֵא לְהֶאֱכִילוֹ וְשְׁלֵא לְהַשְׁקוֹתוֹ וְהִלְךְ אָדָם אֶחָד וְהֶאֱכִילוֹ וְהִשְׁקוֹהוּ כְּשִׁשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לֹא דוֹרוֹן מִשְׁגָּר
לוֹ וְאַנְן קְרוּיִן בְּנִים דְּכֹתִיב בְּנִים אֲתֶם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם

And this is the question that Turnus Rufus the wicked asked Rabbi Akiva: If your God loves the poor, for what reason does He not support them Himself? Rabbi Akiva said to him: He commands us to sustain the poor, so that through them and the charity we give them we will be saved from the judgment of Gehenna.

Turnus Rufus said to Rabbi Akiva: On the contrary, it is this charity which condemns you, the Jewish people, to Gehenna because you give it. I will illustrate this to you with a parable. To what is this matter comparable? It is comparable to a king of flesh and blood who was angry with his slave and put him in prison and ordered that he should not be fed or given to drink. And one person went ahead and fed him and gave him to drink. If the king heard about this, would he not be angry with that person? And you, after all, are called slaves, as it is stated: "For the children of Israel are slaves to Me" (Leviticus 25:55). If God decreed that a certain person should be impoverished, one who gives him charity defies the will of God.

Rabbi Akiva said to Turnus Rufus: I will illustrate the opposite to you with a different parable. To what is this matter comparable? It is comparable to a king of flesh and blood who was angry with his son and put him in prison and ordered that he should not be fed or given to drink. And one person went ahead and fed him and gave him to drink. If the king heard about this once his anger abated, would he not react by sending that person a gift? And we are called sons, as it is written: "You are sons of the Lord your God" (Deuteronomy 14:1).

16. Arachin 20a

מעשה באחד שבקש לבזבז יותר מחומש ולא הניחו לו חבריו ומנו רבי ישבב ואמרי לה רבי ישבב ולא הניחו לו חבריו ומנו רבי עקיבא:

The Gemara relates that there was an incident involving a certain individual who sought to dispense more than a fifth of his property as charity, and his friend did not let him act upon his wishes. And who was this friend? It was Rabbi Yeshevav. And some say it was Rabbi Yeshevav who wanted to give too much charity, and his friend did not let him do so. And who was the friend? It was Rabbi Akiva.

17. Kallah 1:21

אמרו עליו על ר' טרפון שהיה עשיר גדול, ולא היה נותן מתנות לאביונים, פעם אחת מצאו עקיבא, אמר לו רבי רצונך שאקח לך עיר אחת או שתיים, אמר לו הן, מיד עמד ר' טרפון ונתן לו ארבעת אלפים דינרי זהב, נטלן ר' עקיבא וחילקן לעניים, לימים מצאו ר' טרפון, אמר לו, עקיבא, היכן העיירות שלקחת לי, תפסו בידו והוליכו לבית המדרש, והביא ספר תהלים והניחו לפניו, והיו קורין והולכין עד שהגיעו לפסוק זה, פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד, עמד ר' טרפון ונשקו על ראשו, אמר לו רבי אלופי, רבי בחכמה, ואלופי בדרך ארץ.

18. Shabbat 59a-b

ר' עקיבא לְדַבְּרֵיהֶוּ. מַאי "בְּעִיר שֶׁל זָהָב"? רַבָּה בַר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יְרוּשָׁלַיִם דְּדִהְבָּא, כְּדַעְבֵּד לִיה רַבִּי עַקִיבָא לְדַבְּרֵיהֶוּ.

We learned in the mishna: And neither may a woman go out on Shabbat to the public domain with a city of gold. The Gemara asks: What is the meaning of: With a city of gold? Rabba bar bar Hana said that Rabbi Yohanan said: Jerusalem of Gold, a gold tiara engraved with a depiction of the city of Jerusalem, like the one that Rabbi Akiva made for his wife.

19. Yerushalmi, Sotah 9:15

ר' עקיבא עשה לאשתו עיר של זהב וקניאת בה איתתיה דרבן גמליאל. אמר לה מה הוית עבדת היך מה דהוות עבדה דהוות מזבנה קליעתא דשערה ויהבה ליה והוא לעי באורייתא.

R. Akiva made a "city of gold" for his wife, and Rabban Gamliel's wife was jealous of her. Rabban Gamliel said to her, 'would you have done what she did? She sold the hair from her head and gave him the money so that he could study Torah!'

VI. Israel and the Nations

20. Avot 3:14

הוא הִיָּה אוֹמֵר, חֲבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְצַלְמֵ. חֲבָה יִתְּרָה נֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְצַלְמֵ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) כִּי בְצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בְנִים לְמִקּוֹם. חֲבָה יִתְּרָה נֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ בְנִים לְמִקּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּתְּנוּ לָהֶם כָּלִי חֻמְדָּה. חֲבָה יִתְּרָה נֹדַעַת לָהֶם שֶׁנֶּתְּנוּ לָהֶם כָּלִי חֻמְדָּה שֶׁבּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) כִּי לֶקַח טוֹב נִתְּתִי לָכֶם, תּוֹרָתִי אֶל תַּעֲזֹבוּ:

He used to say: Beloved is man for he was created in the image [of God]. Especially beloved is he for it was made known to him that he had been created in the image [of God], as it is said: "for in the image of God He made man" (Genesis 9:6). Beloved are Israel in that they were called children to the All-Present. Especially beloved are they for it was made known to them that they are called children of the All-Present, as it is said: "you are children to the Lord your God" (Deuteronomy 14:1). Beloved are Israel in that a precious vessel was given to them. Especially beloved are they for it was made known to them that the desirable instrument, with which the world had been created, was given to them, as it is said: "for I give you good instruction; forsake not my teaching" (Proverbs 4:2).

21. Mishna Yoma 8:9

אָמַר רַבִּי עַקִיבָא, אֲשַׁרְיְכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם מְטַהְרִין, וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם, אָבִיכֶם שֶׁבְּשָׂמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לו), וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוֹרִים וְטַהַרְתֶּם. וְאוֹמֵר (ירמיה יז), מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יִי, מִה מִקְוֵה מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים, אֵף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל:

Rabbi Akiva said: How fortunate are you, Israel; before Whom are you purified, and Who purifies you? It is your Father in Heaven, as it is stated: "And I will sprinkle purifying water upon you, and you shall be purified" (Ezekiel 36:25). And it says: "The ritual bath of Israel is God" (Jeremiah 17:13). Just as a ritual bath purifies the impure, so too, the Holy One, Blessed be He, purifies Israel.

